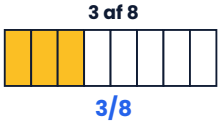
Begrebsliste

4.–6. klasse · 23 begreber med forklaring, eksempel og tegning

Tal og algebra

Brøk

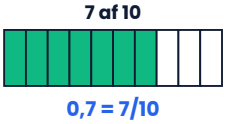

En del af en hel. Nævneren fortæller, hvor mange ens dele helheden er delt i. Tælleren fortæller, hvor mange dele vi har.

Eksempel: 8 felter, 3 er farvet. Brøken er 3/8: tæller 3, nævner 8.

Sig højt: En brøk er en del af en hel, som er delt i lige store dele.

Decimaltal

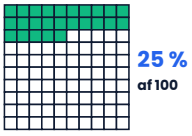

Et tal med komma. Tallene efter kommaet er dele af en hel: første plads er tiendedele, anden plads hundrededele.

Eksempel: 7 af 10 felter: 7/10 = 0,7. Og 25/100 = 0,25.

Sig højt: Et decimaltal bruger komma til at vise dele af en hel.

Procent

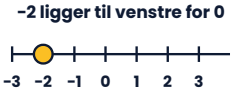

Betyder "af hundrede". 1 % er 1 af 100. 25 % er det samme som 1/4.

Eksempel: 25 % af 80 kr. = 80 : 4 = 20 kr.

Sig højt: Procent betyder af hundrede.

Negativt tal

Et tal under nul. På tallinjen ligger det til venstre for 0. Man skriver minus foran.

Eksempel: 2 - 5 = -3. Er det 2 °C og det falder 5 grader, er det -3 °C.

Sig højt: Et negativt tal er mindre end nul.

Primtal

Et tal over 1, som kun kan deles med 1 og sig selv.

Eksempel: 7 er et primtal (kun 1 · 7). 9 er ikke (9 = 3 · 3).

Sig højt: Et primtal kan kun deles med 1 og sig selv.

Faktor

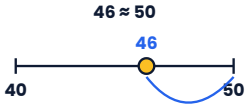

Et tal, man kan gange med et andet tal for at få produktet.

Eksempel: 3 · 4 = 12, så 3 og 4 er faktorer i 12. Alle faktorer i 12: 1, 2, 3, 4, 6 og 12.

Sig højt: En faktor er et tal, der går op i et andet tal.

Afrunding

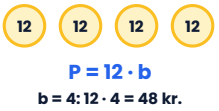

At erstatte et tal med et nemmere tal, der ligger tæt på. 5 og derover runder op.

Eksempel: 46 afrundet til nærmeste tier er 50.

Sig højt: Jeg afrunder til det nærmeste runde tal.

Formel

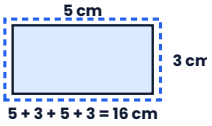

En regel med bogstaver, der viser, hvordan man regner. Man sætter tal ind i stedet for bogstaverne.

Eksempel: En bolle koster 12 kr. P = 12 · b. Med b = 4 er P = 12 · 4 = 48 kr.

Sig højt: En formel er en regneregel med bogstaver.

Geometri og måling

Omkreds

Længden hele vejen rundt om en figur.

Eksempel: Rektangel 5 cm og 3 cm: 5 + 3 + 5 + 3 = 16 cm.

Sig højt: Omkredsen er længden rundt om figuren.

Areal

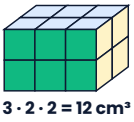

Hvor stor en flade er. Måles i kvadratenheder, fx cm².

Eksempel: Rektangel 5 cm og 3 cm: 5 · 3 = 15 cm².

Sig højt: Arealet er, hvor mange kvadrater der er inde i figuren.

Rumfang

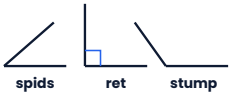

Hvor meget der kan være i en rumlig figur. Måles i fx cm³ eller liter.

Eksempel: Kasse: 3 cm lang, 2 cm bred og 2 cm høj. 3 · 2 · 2 = 12 cm³.

Sig højt: Rumfanget er, hvor mange terninger der kan være i kassen.

Vinkel

Mødet mellem to rette linjer. Måles i grader. Spids: under 90°. Ret: 90°. Stump: over 90°.

Eksempel: En vinkel på 35° er spids. En vinkel på 120° er stump.

Sig højt: En vinkel måles i grader og kan være spids, ret eller stump.

Parallelle linjer

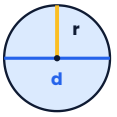

Linjer, der altid har samme afstand og aldrig mødes.

Eksempel: Skinnerne på et tog er parallelle.

Sig højt: Parallelle linjer mødes aldrig.

Radius og diameter

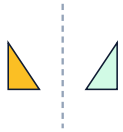

Radius går fra midten ud til kanten af en cirkel. Diameter går hele vejen over gennem midten. Diameter er dobbelt så lang som radius.

Eksempel: r = 4 cm giver d = 2 · 4 = 8 cm.

Sig højt: Diameteren er dobbelt så lang som radius.

Spejling

At vende en figur om en spejllinje, så billedet er lige langt fra linjen, men på den anden side.

Eksempel: Et hjørne er 2 felter fra spejllinjen. Billedets hjørne er også 2 felter fra linjen.

Sig højt: Ved spejling ligger billedet lige langt fra spejllinjen.

Målestok

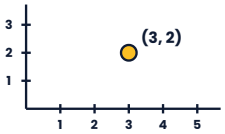

Forholdet mellem tegningen og virkeligheden. 1 : 100 betyder, at 1 cm på tegningen er 100 cm i virkeligheden.

Eksempel: På et kort i 1 : 100 er 3 cm = 300 cm = 3 m.

Sig højt: Målestokken viser, hvor mange gange virkeligheden er større.

Koordinatsystem

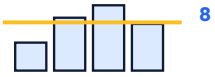

To tallinjer, der står vinkelret på hinanden. Et punkt skrives (x, y): først hen, så op.

Eksempel: Punktet (3, 2) ligger 3 hen og 2 op.

Sig højt: Først går jeg hen ad x-aksen, så op ad y-aksen.

Statistik og sandsynlighed

Gennemsnit

Hvad hver ville få, hvis man delte lige. Læg tallene sammen og del med antallet.

Eksempel: 5, 7, 9 og 11: (5 + 7 + 9 + 11) : 4 = 32 : 4 = 8.

Sig højt: Gennemsnit er, hvad hver får, hvis vi deler lige.

Median

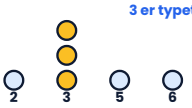

Det midterste tal, når tallene står i rækkefølge fra mindst til størst.

Eksempel: 3, 5, 6, 9, 12: medianen er 6.

Sig højt: Medianen er det midterste tal.

Typetal

Det tal, der kommer oftest.

Eksempel: 2, 3, 3, 3, 5, 6: typetallet er 3.

Sig højt: Typetallet er det tal, der kommer oftest.

Sandsynlighed

Hvor stor chancen er for, at noget sker. Et tal mellem 0 (umuligt) og 1 (sikkert).

Eksempel: 4 kugler, 1 er blå. P(blå) = 1/4 = 25 %.

Sig højt: Sandsynlighed viser, hvor stor chancen er.

Hyppighed

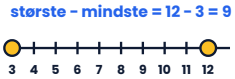

Hvor mange gange noget sker eller forekommer.

Eksempel: Terningkast: 1, 6, 3, 6, 6. Sekseren har hyppighed 3.

Sig højt: Hyppigheden er, hvor mange gange det sker.

Variationsbredde

Forskellen mellem det største og det mindste tal. Viser, hvor spredte tallene er.

Eksempel: Temperaturer fra 3 til 12 grader: 12 - 3 = 9 grader.

Sig højt: Variationsbredden er største tal minus mindste tal.

Tip: Læs ét begreb højt hver dag. Dæk forklaringen til og prøv at sige den med dine egne ord.